

Megmaradt Alice-nek

A NEW YORK TIMES DÍJNYERTES BESTSELLERE

„Hiteles portré az Alzheimer-kórról...
Felejthetetlen könyv! – USA Today

*finep
selection*

L I S A G E N O V A

L I S A   G E N O V A

Megmaradt
Alice-nek

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2012

Angie emlékére

Alenának

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Nagyon hálás vagyok mindenkinek, akivel a Dementia Advocacy and Support Networkön és a DementiaUSA-en keresztül találkoztam, főleg a következőknek: Peter Ashley, Alan Benson, Christine Bryden, Bill Carey, Lynne Culipher, Morris Friedell, Shirley Garnett, Candy Harrison, Chuck Jackson, Lynn Jackson, Sylvia Johnston, Jenny Knauss, Jaye Lander, Jeanne Lee, Mary Lockhart, Mary McKinlay, Tracey Mobley, Don Moyer, Carole Mulliken, Jean Opalka, Charley Schneider, James Smith, Jay Smith, Ben Stevens, Richard Taylor, Diane Thornton és John Willis. Intelligenciátok, bátorságotok, humorérzéketek, empátiátok és az, hogy ilyen lelkesen megosztottátok velem sebezhetőségeteket, félelmeiteket, reményeiteket és ismereteiteket, sokat jelentett számomra. A történeteitek miatt Alice-t gazdagabbnak és emberibbnek tudtam ábrázolni.

Szeretném kifejezni köszönetemet Jamesnek és Jaynek, akiktől az Alzheimer-kóron és ezen a könyvön túl is sokat kaptam. Milyen szerencse, hogy megismerhettelek benneteket.

A következő szakembereknek is szeretném megköszönni, hogy időt szakítottak rám, megosztották velem a tudásukat, az elképzeléseiket, és segítettek abban, hogy minél pontosabban leírhasam Alice diagnózisának és a betegség előrehaladásának történetét:

dr. Rudy Tanzi és dr. Dennis Selkoe, akik a betegség molekuláris biológiáját magyarázták el nekem,
dr. Alireza Atri, aki megengedte, hogy két napot vele töltsék a Massachusettsi Állami Kórház Memória-rendellenességek Részlegén, és megmutatta, milyen bölcs és együtt érző orvos,
dr. Doug Cole és dr. Martin Samuels, akik kiegészítették az ismereteimet a betegség kezelésével kapcsolatban,
Sara Smith, aki megengedte, hogy végigüljek egy neuropszichológiai vizsgálatot,
Barbara Hawley Maxam, aki elmagyarázta, mekkora szerepet játszanak a szociális munkások és a Mass General's Caregivers' Support Group (a gondozó támogatók csoportja),
Erin Linnenbringer, Alice genetikai tanácsadója,
dr. Joe Maloney és dr. Jessica Wieselquist, akik eljátszották Alice családi orvosának szerepét.

Köszönöm dr. Steven Pinkernek, hogy tanárként bepillantást nyújtott a Harvard pszichológia tanszékének életébe, dr. Ned Sahinnak és Dr. Elizabeth Chuának, akik ugyanezt a hallgatók szemszögéből tették meg.

Köszönet dr. Steve Hymannek, dr. John Kelsey-nek és dr. Todd Kahannak, amiért megválaszolta a Harvarddal és a professzorok mindennapjaival kapcsolatos kérdéseimet.

Köszönöm Doug Coupe-nak, hogy mesélt nekem Los Angelesről és a színészetéről.

Köszönöm Martha Brownnak, Anne Carey-nek, Laurel Dalynek, Kim Howlandnek, Mary MacGregornak és Chris O'Connornak, hogy minden fejezetet alaposan elolvasott, véleményezett, engem pedig vad lelkesedésükkel bátorított.

Köszönet Diane Bartolinak, Lyrallen Kaye-nek, Rose O'Donnellnek és Richard Peppnek a szerkesztői visszajelzésért.

Köszönöm Jocelyn Kelley-nek a Kelley & Hallnál, hogy ilyen fenomenális sajtós.

Hatalmas köszönet Beverly Beckhamnek, akinek kritikája minden saját kiadásban publikáló szerző álma. Meg azért is, mert ő irányított Julia Fox Garrisonhoz.

Julia, neked nem tudom eléggé megköszönni. A nagylelkűséged megváltoztatta az életemet.

Köszönöm Vicky Bijurnak, hogy képvisel engem, és hogy ragaszkodott a könyv végének megváltoztatásához. Zseni vagy.

Köszönöm Louise Burke-nek, John Hardynak, Kathy Sagannak és Anthony Ziccardinak, hogy hittek a történetben.

Köszönettel tartozom a hangos és népes Genova család tagjainak, amiért gátlástalanul arra ösztönöztek boldog-boldogtalant, hogy vegyék meg a lányuk/unokahúguk/unokatestvérük/testvérük könyvét. Gerillamarketingben ti vagytok a legjobbak!

A kevésbé népes, viszont annál hangosabb Seufert családnak is köszönöm, hogy hírért vitte a könyvnek.

Utoljára Christopher Seufertnek szeretném megköszönni a technikai és webes segítséget, a könyv borítóját, hogy láthatóvá tette a megfoghatatlant, és még nagyon sok mindent. De főleg a pillangókat.

Már akkor, egy évvel korábban is ott voltak azok a neuronok a fejében, nem messze a fülétől, amelyek haldokoltak kénjünkben, csak túl csendesen, így nem hallhatta meg őket. Néhányan azt állítják, hogy a dolgok alattomos módon fordultak rosszra, hogy az idegsejtek maguk gerjesztették azokat a folyamatokat, amelyek később a pusztulásukhoz vezettek. Nem lehetett tudni, hogy molekuláris gyilkosság vagy sejtszintű öngyilkosság zajlott, mert az idegsejtek elpusztultak, mielőtt megsúghatták volna neki, mi történik vele.

2003. SZEPTEMBER

Alice a hálószobában ült az asztalánál, és John neszezését hallgatta, aki egyik szobából a másikba rohangált az alsó szinten. A repülőgép indulása előtt be kellett fejeznie kollégája cikkének értékelését a *Journal of Cognitive Psychology* számára, de bár Alice már harmadjára olvasta el ugyanazt a mondatot, az értelme nem jutott el hozzá. Az ébresztőóra 7:30-at mutatott, de az asszony gyanította, hogy tíz percet siet. A lentről hallható, egyre hangosabb piszmogásból és az órán látható számjegyekből kikövetkeztette, hogy a férfi útra kész, de az utolsó percben eszébe juthatott valami, amit most nem talál. Alice a piros tollat az alsó ajkához ütögette, miközben az órán váltakozó digitális számokat figyelte, és várta, hogy jöjjön, aminek jönnie kell.

– Ali?!

Lehajította a tollat az asztalra és felsóhajtott. A férfi a nappaliban térdelt, és a díványpárnák alatt tapogatózott.

– Kulcs? – kérdezte az asszony.

– Szemüveg. És nagyon kérlek, ne oktass ki! Késésben vagyok.

Követte a férfi dühös pillantását a kandallópárkányon álló antik Waltham óra felé, a pontosságáról híres darab elütötte a nyolcat.

Pedig tudhatná, hogy felesleges megbíznia benne. Az otthonukban ritkaságszámba ment, ha az egyik óra véletlenül eltalálta a pontos időt. Alice-t már jó néhányszor becsapta az óralapok alamuszi őszintesége, ezért régen megtanulta, hogy csak a saját órájára támaszkodhat. És valóban, amikor belépett a konyhába, mintha az időben is visszalépett volna: a mikrohullámú sütő óráján 6:52 állt.

Végignézett a sima, üres gránitpulton: a szemüveg ott volt a bonatlan postával teli, gombákkal díszített tál mellett. Nem valami alatt, nem valami mögött, nem valamiféle titkos rejtekhelyen. Hogyan lehetséges, hogy egy ilyen értelmes ember, egy tudós nem lát meg valamit, ami ott van az orra előtt?

Természetesen az ő dolgai is butábbnál butább helyekre keveredtek el néha. De erről nem számolt be a férjének, és a hajtóvadászatot sem előtte végezte. Néhány nappal ezelőtt, egy sietős reggelen feltúrta az egész házat, aztán meg az irodáját is a BlackBerry-töltőért, de John erről mit sem tudott. A végére már annyira összezavarodott, hogy megadta magát a sorsnak, bement a boltba, és vett egy új töltőt. Persze amikor hazaért, megtalálta a régit az ágya melletti konnektorban, ahol legelőször kellett volna keresnie. Az egész felhajtást annak a számlájára írta, hogy mindketten felelősségteljes beosztásban dolgoznak, és túlságosan elfoglaltak. És öregszenek.

A férfi az ajtóban állt, és a felesége kezében lévő szemüvegre nézett, nem rá.

– Legközelebb tettesd magad nőnek keresés közben – mondta Alice mosolyogva.

– Majd felveszem valamelyik szoknyádat. Ali, légy szíves! Tényleg késésben vagyok!

– A mikró szerint még jócskán van időd – mondta az asszony, és átnyújtotta a szemüveget.

– Kösz.

Úgy vette el, mint a váltófutás versenyzői a botot, és elindult a bejárati ajtó felé.

– Itthon leszel, amikor szombaton megjövök? – szegezte a kérdést Alice a férfi hátának, miközben követte őt az előszobába.

– Még nem tudom, szombaton zsúfolt napom lesz a laborban.

Azzal felkapta a táskáját, a telefonját és a kulcsait a kisasztalról.

– Jó utat! Add át csókjaimat Lydiának is! Próbáljatok meg nem összeveszni! – mondta a feleségének.

Alice még érzékelte a képüket az előszobai tükörben: egy elegáns, őszülő barna hajú, szemüveges férfi és egy apró termetű, karba tett kezű, göndör hajú nő, akik mindketten készek fejest ugrani a szokásos, parttalan vitába. Összeszorította a fogát, nyelt egyet, és úgy döntött, most nem ugrik.

– Alig látjuk egymást. Próbálj meg itthon lenni, kérlek!

– Tudom, majd igyekszem – válaszolta a férje.

Megcsókolta az asszonyt, és bár fél lábbal már kint volt az ajtón, egy alig érzékelhető pillanatig elidőzött az ajkán. Ha Alice nem ismeri eléggé a férjét, akár romantikus színezetet is beleláthatott volna a csókba. Gondolhatná bizakodva, hogy azt jelenti: *Szeretlek és hiányozni fogsz*. Ehelyett követte szemével az utcán távolodó magányos alakot, és biztos volt abban, hogy a csókkal a férfi a következőt mondta: *Szeretlek, de nagyon kérlek, ne legyél dühös rám, ha szombaton mégsem leszek itthon*.

Régen minden reggel együtt sétáltak el a Harvard Yard felé. Több kellemes oldala is volt annak, hogy mindketten ugyanabban az iskolában dolgoztak, alig egy mérföldnyire az otthonuktól, de Alice ezeket a közös sétákat szerette a legjobban. Mindig beugrottak a Jerri'sbe – feketekávé a férfinak, neki pedig citromos tea jéggel vagy

forrón, az évszaknak megfelelően –, aztán folytatták útjukat a Harvard Yard felé, és közben a kutatási feladataikról, az óráikról, a tan-székükről, a gyerekeikről és az esti tervekről beszélgettek. Házasságuk korai szakaszában még fogták is egymás kezét. Alice élvezte a reggeli séták nyugodt meghittségének minden pillanatát, hiszen a munkájukkal és a becsvágyukkal járó napi feladatok teljesen kiszipolyozták őket.

Azonban már jó ideje külön sétáltak be a Harvardra. Alice egész nyáron a bőröndjéből élt, Rómában, New Orleansban és Miami-ban is járt pszichológiai konferencián, emellett a Princeton Egyetemen volt vizsgabiztos egy diplomavédésen. Tavasszal meg John sejt-kultúrái igényeltek kiemelt figyelmet minden reggel, ráadásul iszonyú-an durva hajnali órán, úgyhogy John nem bízott abban, hogy a di-ákjai megjelennek, tehát ő fogta meg a munka végét. Alice nem em-lékezett rá, hogy mi volt a tavaszt megelőzően, csak azt tudta, hogy akkor valahogy minden ésszerűnek és átmenetinek tűnt.

Visszaült az íróasztalához és a cikkhez, de most meg az a mohó kívánság vonta el a figyelmét, hogy bárcsak mégis veszekedett volna Johnnal a kisebbik lányuk, Lydia miatt. Belehalna a férfi, ha egy-szer neki adna igazat? Felületes igyekezettel átfutotta a cikk végét, egyáltalán nem volt rá jellemző ez a slendriánság, de most idő hi-ányában és ebben a szétszórt elmeállapotban ennyi telt tőle. Leírta az észrevételeit és a javaslatait, betolta a cikket a borítékba, leragasz-totta, és közben folyamatosan büntudatot érzett, hogy netán átsik-lott egy szerkesztési vagy értelmezési hiba felett, ami miatt persze Johnt szidta, hiszen ő volt a felelős a munkája minőségén esett eset-leges csorbáért.

Újrapakolta a bőröndjét, amelyet az előző útja után ki sem ürített rendszeren. Már nagyon örült annak, hogy az elkövetkező hónapokban

nem kell annyit utaznia. Az őszi szemeszterben csak néhány helyre hívták előadást tartani, amiket igyekezett péntekre szervezni – arra a napra, amikor nem tanított. Például holnapra. Vele indul a Stanford őszi kognitív pszichológiai előadás-sorozata. Utána pedig Lydiával találkozik. Megpróbál majd nem veszekedni vele, de erre természetesen semmi garancia nincsen.

ALICE KÖNNYEDÉN MEGTALÁLTA a Campus Drive West és a Panama Drive sarkán álló Cordura Hallt a Stanfordin. Keleti partról jött professzorként a fehér stukkós, terrakottatető, dús fák között megbújó épület inkább emlékeztette egy karib-tengeri üdülőhelyre, mint tanintézményre. Meglehetősen korán érkezett, ennek ellenére bement az iskolába, mert arra gondolt, hogy az üres auditóriumban lesz ideje átnézni az előadását.

A legnagyobb meglepetésére a terem már megtelt. A lelkes hallgatók a büféasztal körül keringtek, és úgy csaptak le az ételre, mint a sirályok egy városi strandon. Mielőtt Alice észrevétlenül besurranhatott volna a terembe, a híresen egocentrikus Josh, régi harvardi évfolyamtársa állta útját széles terpeszben, mintha arra készülné, hogy Alice-re veti magát.

– Csak miattam? – kérdezte Alice, és pajkosan elmosolyodott.

– Mi mindennap így megterítünk. Most éppen az egyik fejlődépszichológust ünnepeljük, tegnap nevezték ki. Szóval mi újság a Harvardon?

– Megvagyok.

– Nem hiszem el, hogy még mindig ott kuksolsz. Ha elunod magad, szívesen látunk.

– Majd szólok. Veled mi van?

– Minden szép. Ugorj be az irodámba a beszéded után, megmutatom a legújabb modellezési eredményeket. El fogsz ájulni!

– Bocs, nem fog menni, rögtön az előadás után indulok L. A.-be – mondta Alice, és hálás volt a kifogásért.

– Jaj, de kár! Azt hiszem, tavaly találkoztunk utoljára a pszichonómiai konferencián. Akkor sajnos lemaradtam a prezentációról.

– Jó részét meghallgathatod ma.

– Manapság újrahasznosítod a régi anyagaidat?

Mielőtt válaszolhatott volna a kérdésre, Gordon Miller, a tanszékvezető – Alice szemében aktuálisan szuperhős – lépett közbe, és megmentette azzal, hogy elragadta Josht pezsgőt szervírozni. Csak úgy, mint a Harvardon, a Stanford pszichológia tanszékén is divat volt a pezsgős köszöntés, amikor egy kollégát kineveztek, azaz újabb mérföldkövet ért el karrierje rögs útján. Az egyetemi tanár pályáján a tudományos előrelépéseket ritkán hirdették harsonák, a kinevezés azonban nagy és hangos trombitálással járt.

Amikor már mindenki kezében ott volt a pohár, Gordon felállt a pódiumra, és megütögette a mikrofont.

– Figyelem, figyelem! Megtennétek, hogy rám figyeltek egy pillanatra?

Csak Josh túlzottan hangos, éles nevetése visszhangzott az auditoriumban, mielőtt Gordon folytatta.

– Ma Marknak gratulálhatunk a kinevezéséhez. Biztos vagyok benne, hogy ezt a mérföldkövet boldogan hagyja maga mögött. És még mennyi van előtte... Markra!

– Markra!

Alice koccintott a körülötte állókkal, majd mindenki gyorsan visszatért a tányérjához, poharához, beszédtemájához. Amikor az

utolsó morzsa is eltűnt a tálcaokról, és egy csepp pezsgó sem maradt a palackokban, Gordon ismét szót kért.

– Amennyiben mindenki helyet foglal, akár rá is térhetünk a mai előadásra.

Várt pár másodpercig, amíg a nagyjából hetvenöt fős tömegben mindenki megtalálta a helyét, és elcsendesedett.

– Nekem jutott az a megtiszteltetés, hogy bemutassam az év első vendégelőadóját, dr. Alice Howlandet, aki William James-ösztöndíjas pszichológia professzor a Harvard Egyetemen. Negyedszázados munkássága során jelentős eredményeket ért el a pszicholingvisztika terén. Az integrált és interdiszciplináris megközelítés úttörője a nyelvi mechanizmusok kutatásában, és jelenleg is ez a szakterülete. Most abban a kiváltságban részesülhetünk, hogy körünkben beszél a nyelv fogalmi és idegi rendszereiről.

Alice helyet cserélt Gordonnal, és érdeklődve nézte az őt méregető közönséget. Amíg arra várt, hogy elüljön a taps, eszébe jutott egy statisztikai adat, mely szerint az emberek jobban félnek attól, hogy nyilvánosan meg kell szólalniuk, mint a haláltól. Ő szeretett beszélni. Értő közönség előtt élvezte az előadások minden egyes mozzanatát: a tanítást, a beszédet, a sztorizgatást és a túlfűtött vitákat. Imádta az adrenalinfröccsöt. Minél több forgott kockán, minél tanultabb vagy gyanakvóbb volt a hallgatóság, annál jobban borzongatta a kalandvágy. John kiváló tanár volt, de a közönség előtti szerepléstől kínosan érezte magát, megrettentette, és emiatt csodálattal adózott Alice lelkesedésének, s bár kifejezetten a halált nem kívánta, néhány pókot és kígyót bevállalt volna előadás helyett.

– Köszönöm, Gordon! Ma azokról a mentális folyamatokról szeretnék beszélni, amelyek a nyelv elsajátítása, rendszerezése és használata során zajlanak.

Alice számos alkalommal boncolgatta ennek a témának az alapjait előadásai során, de nem gondolta ezt újrahaznosításnak. Mondandójának középpontjában a nyelvészet fő paradigmái álltak, amelyek közül többet ő fogalmazott meg, és néhány diát valóban évek óta használt, de az, hogy felfedezései, megállapításai tartották magukat, kiállták az idő próbáját, büszkeséggel töltötte el, s egyáltalán nem szégyellte, sőt lustának sem nevezte volna emiatt magát. Észrevételei nem maradtak visszhang nélkül, és hozzájárultak a jövőbeni kutatások sikeréhez.

Beszéd közben nem bújta a jegyzeteit, nyugodtan, lazán, szélesen gesztikulálva adta elő a mondandóját. Ám az ötvenperces előadás nagyjából negyvenedik percében hirtelen elakadt.

– Az adatok azt mutatják, hogy a rendhagyó igék hozzáférést igényelnek olyan mentális...

Egész egyszerűen nem találta a megfelelő szót. Nagyjából volt fogalma arról, hogy mit akart mondani, de maga a szó nem jutott eszébe. Felszívódott. Nem tudta, melyik betűvel kezdődik, hogyan hangzik vagy hány szótagból áll. Még csak a nyelve hegyén sem volt.

Talán a pezsgő tette. Általában nem ivott alkoholt az előadásai előtt. Hiába tudta az egész anyagot fejből, még a leglazább környezetben is szerette, ha a lehető legtisztább fejjel áll a közönség előtt, főleg az előadásokat követő, sokszor felfokozott hangulatban zajló kérdezz-felelek miatt, amely során értelmes, spontán megnyilvánulásokat vártak tőle. De ma nem akart megbántani senkit, s kivételesen talán tényleg többet ivott a kelleténél, mivel újra csapdába esett egy Joshsal folytatott passzív-agresszív vitában.

Az is lehet, hogy az időeltolódás tette. Bár elméje minden sarkát felkutatta a hiányzó szóért, és kereste a racionális magyarázatot

a történetekre, a szíve hevesen vert, az arca pedig kipirult. Még sohasem kellett közönség előtt a szavakat keresgélnie. De korábban pánikrohamra sem volt hallgatóság előtt, pedig átélt már ennél jóval hatalmasabb és félelmetesebb helyzeteket. Győzködte magát, hogy lélegezzen mélyeket, aztán felejtse el ezt az egészet, lépjen túl rajta.

A továbbra is feledésbe merült szót kicserélte egy homályos és keresetlen „izére”, nagylelkűen lemondott arról, hogy elmagyarázza az álláspontját, és továbblépett a következő diára. A botlást nyilvánvalóan és kellemetlenül egy örökkévalóságnak érezte, de amikor végignézett a közönségen, hogy megtudja, hányan vették észre ezt a kis mentális bukkanót, úgy tűnt, hogy senkinél sem szólalt meg a vészcsengő, senki sem jött zavarba, senki sem berzenkedett. Aztán meglátta Josht, aki összevont szemöldökkel és arcán halvány mosolykezdeménnyel éppen a mellette ülő nőnek súgott valamit.

Már a repülőn ült, sőt, a leszállást is megkezdték az LAX-re, amikor eszébe jutott a szó.

Lexikon.

LYDIA AKKOR MÁR HÁROM ÉVE Los Angelesben élt. Ha a középiskola után rögtön egyetemre megy, múlt tavasszal meg is kapta volna a diplomáját. Alice olyan büszke lenne rá! Lydia minden jel szerint okosabb volt a két testvérénél, és azok ketten beiratkoztak az egyetemre. Az egyik jogra, a másik meg az orvosira.

Lydia az egyetem helyett először Európába ment. Alice abban reménykedett, hogy az utazás után majd jobban fogja tudni, mit akar tanulni, és melyik iskola lesz a neki megfelelő. A lány viszont közölte a szüleivel, hogy Dublinban belekóstolt a színészetbe, és

beleszerelmesedett a mesterségbe. Hazaérkezése után azonnal Los Angelesbe költözött.

Alice majdnem belebolondult. A legjobban az őrzítette meg, hogy felismerte saját felelősségét a lánya döntésében. Mivel Lydia volt a legfiatalabb a három gyerek közül, és a szülei rengeteget dolgoztak, rendszeresen elutaztak, ráadásul mindig jó jegyeket kapott, Alice és John sohasem fordított kellő figyelmet rá. Elegendő szabad teret kapott, a gondolkodását sem korlátozták, és nem kellett annyi apró-cseprő hétköznapi problémával megküzdenie, mint kortársainak. Szülei karrierje fényes példaként állt előtte: ilyen magasra lehet jutni, ha az ember keményen dolgozik, és szenvedélyesen küzd emelkedett és egyedülállóan különleges céljaiért. Lydia tökéletesen értette, miért akarja az anyja, hogy lediplomázzon, de önbizalmának és vakmerőségének köszönhetően letett a dolgról.

Ráadásul ebben a küzdelemben nem maradt teljesen magára. Alice és John között akkor tört ki házasságuk legádázabb veszekedése, amikor John kifejtette véleményét a témában: *Szerintem csodálatos terv, egyetemre bármikor beiratkozhat, már ha egyszer úgy dönt, hogy diplomát akar.*

Alice a BlackBerry-n ellenőrizte a címet, becsöngetett a hetes számú lakásba, és várt. Már majdnem újra megnyomta a csengőt, amikor Lydia kinyitotta az ajtót.

– Anya, korán jöttél! – mondta Lydia.

Alice megnézte az óráját.

– Pontosan időben érkeztem.

– De azt mondtad, hogy nyolckor száll le a géped.

– Ötöt mondtam.

– Az én határidőnaplómban nyolc óra áll.

– Lydia, háromnegyed hat van. Itt vagyok.

Lydia tétovázott, és olyan ijedten nézett az anyjára, mint egy mókus a közeledő autóra az úttest közepén.

– Bocs, gyere be!

Mind a ketten feszengtek, mielőtt megölelték egymást, úgy viselkedtek, mintha egy táncot akarnának begyakorolni, csak nem tudják, melyikük lépjen először, vagy ki vezesse a másikat. Netán ismerik a lépéseket régről, de olyan hosszú idő telt el az utolsó táncuk óta, hogy elbizonytalanodtak a koreográfiában.

Alice érezte Lydia csigolyáit és bordáit a blúzán keresztül. A lány girhesnek tűnt, jó öt kilóval volt kevesebb, mint ahogyan Alice emlékezett rá. Nagyon remélte, hogy csak nincs ideje enni, nem pedig valami tudatos fogyókúra eredménye. A maga szőkeségével és 168 centiméteres magasságával – hét centivel Alice-nél is magasabb volt – Lydia Cambridge-ben kilógott a többnyire alacsony olasz és ázsiai nők közül, de Los Angelesben a meghallgatásokon a várótermek állítólag tele voltak hozzá hasonló nőekkel.

– Kilencre foglaltam asztalt. Várj meg itt, mindjárt visszajövök!

Alice a nyakát nyújtogatva körülnézett a konyhában és a nappaliban, már amennyire belátott az előszobából. A többnyire kirakodóvásárokból és a szülői házból összeválogatott bútorok meglehetősen trendi képet mutattak együtt: a narancssárga sarokgarnitúra mellett jól megfért a retró stílusú dohányzóasztal, a kerek étkezőasztal és a konyhaszékek. A hófehér falak üresen meredeztek, leszámítva egy Marlon Brandót ábrázoló posztert az ülogarnitúra fölött. Az egész lakást áthatotta a Windex szaga, Lydia valószínűleg az Alice érkezése előtti utolsó percekben fogott hozzá kitakarítani a fészkét.

Talán kicsit túl tisztának is tűnt a lakás. Sehol egy kóbor CD vagy DVD, a dohányzóasztalon sincs könyv, se újság, a hűtőn sincsenek ragasztott képek. Lydia hobbijai és ízlése nem hagyott nyomot. Bárki lakhatta ezt a lakást. Aztán Alice megpillantott egy rakás férficipőt a padlón, a bejárati ajtótól balra.

– Mesélj a lakótársaidról! – kérte Lydiától, aki közben a kezében mobiltelefonnal visszatért a szobájából.

– Dolgoznak.

– Mit dolgoznak?

– Az egyikük csapos, a másik ételfutár.

– Én azt hittem, hogy színészek.

– Azok is.

– Értem. Hogy is hívják őket?

– Doug és Malcolm.

Csak egy pillanatig tartott, de Alice észrevette, és Lydia is látta, hogy az anyja észrevette. Lydia elpirult, amikor kiejtette Malcolm nevét, és idegesen elkapta a pillantását Alice-ről.

– Akár indulhatunk is. Azt mondták, korábban is mehetünk – indítványozta.

– Rendben, de először elmegyek a mosdóba.

Miközben Alice a kezét mosta, felmérte a mosdókagyló melletti asztalkán álló pipereholmikat is: Neutrogena arctisztító és hidratáló, Tom's of Maine mentaillatú fogkrém, férfidezodor, egy doboz Playtex tampon.

Ez elgondolkoztatta. Egész nyáron nem menstruált. Az utolsó májusban volt? A jövő hónapban betölti az ötvenet, így nem is izgatta magát a dolgon. Hőhullámokat és éjszakai izzadást még nem

tapasztalt, de hát nem is kötelező mindenki számára a változókorban. Akár így is maradhat a dolog.

Amikor megtörölte a kezét, észrevett egy doboz Trojan óvszert is Lydia hajápoló cuccai mögött. Többet kellene tudnia ezekről a lakótársakról. Főleg arról a Malcolmról.

Az Ivy – az egyik legdivatosabb étterem Los Angeles központjában – teraszán ültek le, és két italt rendeltek: egy Espresso Martini koktélt Lydiának és egy pohár merlot-t Alice-nek.

– Apa befejezte már a cikket a *Science*-nek? – kérdezte Lydia.

Biztosan nemrég beszélhetett az apjával. Alice utoljára akkor halott Lydia felől, amikor a lánya anyák napján felhívta.

– Készen van. Nagyon büszke rá.

– Anna és Tom hogy van?

– Jól, csak nagyon elfoglaltak. Szóval hol találkoztál Douggal és Malcolmmal?

– Beugrottak a Starbucksba egy éjjel, pont amikor dolgoztam.

Feltűnt a pincér, megrendelték a vacsorát és még egy italt. Alice remélte, hogy az alkohol feloldja a kettejük között lévő feszültséget, amelyet súlyosnak és fojtogatónak érzett társalgásuk selyempapír vékonyságú felszíne alatt.

– Hogyan is találkoztál Douggal és Malcolmmal?

– Már mondtam! Miért nem figyelsz oda soha arra, amit beszélek? Egy éjszaka bejöttek a Starbucksba, amikor dolgoztam, és éppen szobatársat kerestek.

– Azt hittem, egy étteremben pincérkedsz.

– Azt is csinálom. Hétközben a Starbucksban dolgozom, hétvégén pedig pincérkedem.

– Ezek szerint nem sok időd marad a színészkedésre.

– Még sehova sem válogattak be, de eljárók órákra és sok meghallgatásra.

– Miféle órákra jársz?

– Ahol a Meisner-módszer alapján tanulunk.

– És milyen meghallgatásokon voltál?

– Televíziós és nyomtatott reklámoknál.

Alice a borospoharat forgatta a kezében, aztán lenyelte az utolsó, nagy kortyot és megnyalta az ajkát.

– Lydia, tulajdonképpen mik a terveid?

– Azt tervezem, hogy pontosan ugyanígy folytatom, ha ezt akartad hallani.

Az ital megtette a hatását, de nem feltétlenül abba az irányba, amiben Alice reménykedett. Lángra lobbantotta azt a vékony selyempapírt, ami eddig óvta őket, a feszültséget immár nem párnázta ki semmi, és emiatt egy veszélyes és ismerős beszédtema boncolgatásába kezdtek.

– Így nem lehet élni. Harmincéves korodban is a Starbucksban akarsz dolgozni?

– Addig még van nyolc évem! Te tudod, hol leszel nyolc év múlva?

– Igen, tudom. Egy bizonyos életkor felett felelősségteljesebb magatartást kellene mutatnod, legyen egészségbiztosításod, jelzáloghitel, félre kellene tenned a nyugdíjadra...

– Van egészségbiztosításom. És lehet, hogy tényleg színész lesz belőlem. Meg szokott történni, tudod? És a színészek sokkal több pénzt keresnek, mint te meg apa együtt.

– Nem csak a pénzről van szó.

– Akkor miről? Hogy én nem te vagyok?

– Halkabban!

– Nem te mondd meg nekem, hogy mit csináljak!

– Nem azt akarom, hogy olyan legyél, mint én, Lydia. De azt sem akarom, hogy bizonyos választási lehetőségekről lemondj.

– Te akarsz választani helyettem is.

– Nem!

– De én ez vagyok, és tudom, hogy mit akarok.

– Venti lattét felszolgálni? Már régen az egyetemen lenne a helyed. Életednek ezt az időszakát tanulással kellene töltened.

– Igenis tanulok! Csak éppen nem a Harvardon ücsörgök, és politikatudományt biflázok. Heti tizenöt órát töltök egy színjátszó stúdióban. A te diákjaidnak hány órájuk van egy héten? Tizenkettő?

– Az nem ugyanaz.

– Nos, apa szerint pontosan ugyanaz. Ő fizeti.

Alice a markába gyűrte a szoknyája szélét és összeszorította a száját. Amit mondani akart, azt nem Lydiának szánta.

– Még csak nem is láttál színpadon!

John viszont igen. Tavaly télen ide repült, hogy megnézzze a lányát egy darabban. Neki akkor rengeteg halaszthatatlan dolga volt, nem tudott időt szakítani arra, hogy Los Angelesbe jöjjön. Most, amikor Lydia fájdalomtól csillogó szemébe nézett, már nem emlékezett rá, miért voltak azok a dolgok olyan halaszthatatlanok. Nem a színészmesterséggel volt baja, hanem azzal, hogy a lánya csak erre az egy irányra koncentrált, szerinte felelőtlenség diploma nélkül maradni. Ha most nem megy a gyerek egyetemre, ha nem szerez tudást és jártasságot egy területen, ha nem diplomázik, mit fog csinálni, ha a színészkedés nem váltja be a hozzá fűzött reményeket?

Alice-nek eszébe jutottak az óvszerek. Mi történik, ha Lydia terhes lesz? Aggasztotta, hogy a lánya egy nap majd arra ébred, hogy

nem váltotta valóra az álmait, és tele lesz megbánással. Amikor Lydiára nézett, elvesztegetett lehetőségeket és elvesztegetett időt látott.

– Te sem leszel fiatalabb, Lydia. Gyorsan telik az idő.

– Ebben egyetértünk.

Megérkezett a vacsora, de egyikük sem nyúlt a villáért. Lydia megtörölte a szemét a hímzett batisztkendővel. Mindig ugyanazon vesztek össze, és Alice úgy érezte, mintha egy betonfalba vernék a fejüket. Soha nem vezetett ez a vita sehová, viszont maradandó sérüléseket okozott mindkettőjüknek. Szerette volna, ha Lydia meglátja mindazt a szeretetet és bölcsességet, ami az anyja vágyait vezérelte. Szeretett volna áthajolni az asztal felett és megölelni a gyereket, de túl sok tányér, pohár és többévnnyi távolság volt közöttük.

Néhány asztallal odébb mozgolódás támadt, és elvonta a figyelmüket önmagukról. Vaku villant, pincérek és hoszteszek gyülekeztek, és egy valamennyire Lydiára hasonlító nőt árasztottak el a figyelmességükkel.

– Ez meg kicsoda? – kérdezte Alice.

– Anya – kezdett bele Lydia a magyarázatba azon a feszélyezett, de egyben gőgös hangon, amelyet még tizenhárom évesen fejlesztett ki –, ez Jennifer Aniston.

Évés közben kizárólag biztonságos témákról értekeztek, például a felszolgált ételről és az időjárásról. Alice szeretett volna többet is megtudni Lydia és Malcolm kapcsolatáról, de Lydiában még parázslott az indulat, és Alice nem akart újabb vitát szítani. Kifizette a számlát, és elindultak kifelé, mindketten tele gyomorral, de elégedetlenül.

– Asszonyom, elnézést!

A pincér szaladt utánuk a járdán.

– Ezt az étteremben felejtette.

Alice megtorpant, és igyekezett felfogni, hogy került a pincér kezébe a BlackBerryje. Hiszen az étteremben sem az e-mailjeit, sem a határidőnaplóját nem nézte meg. Benyúlt a táskájába. Sehol a BlackBerry. Biztosan akkor vehette elő, amikor a tárcáját halászta ki a táskából.

– Köszönöm.

Lydia csodálkozva méregette az anyját, mintha a legszívesebben mondana neki valamit, ami sem az ételre, sem az időjárásra nem vonatkozik, de végül nem szólt. Csendben gyalogoltak vissza a lakáshoz.

– JOHN?

Alice várt még egy kicsit, a bőröndje fogóját markolászva álldogált az előszobában. A *Harvard Magazin* legújabb száma ott hevert a padlón, a kibontatlan levelek tetején. Az óra a nappaliban ketyegett, a hűtőszekrény halkan zümmögött. A meleg, napos délutánhoz képest odabent a levegőt hűvösnek, kissé elhasználtak, állottnak érezte. Élettelennek.

Felkapta a borítékokat, és a konyha felé indult, a gurulós bőrönd pedig követte, mint egy hűséges kiskutya. Készt a repülő, emiatt késve ért haza, még a mikrohullámú sütő órája szerint is. Az egész nap, a teljes szombat John rendelkezésére állt, hogy dolgozhasson.

Az üzenetrögzítő jelzőfénye vörösén meredt rá, nem villogott. Megnézte a hűtőszekrény ajtaját is. Nem talált rajta üzenetet. Semmit.

Még mindig a bőrönd fogóját szorongatva állt a sötét konyhában, és percekig a mikrohullámú sütőn változó számokat leste.

A csalódott, de megbocsátó szavak lassan suttogássá halkultak a fejében, elnyomta őket és kezdte átvenni az uralmat egy jóval ősbibb ösztön hangja. Eszébe jutott, hogy felhívja a férjét, de az egyre erőteljesebb hang megtiltotta neki, és semmiféle kifogást nem fogadott el. Arra is gondolt, hogy mi lenne, ha nem is törődne vele, de az új hang, ami immár az egész testében szétáradt, a gyomrában visszhangzott és az ujjai begyén vibrált, túl erőteljesnek, túl áthatónak bizonyult ahhoz, hogy csak úgy elhallgattassa.

De miért zavarja ennyire? John egy kísérlet kellős közepén járt, nem hagyhatta ott, hogy hazaugorjon. Ő maga is megszámlálhatatlan alkalommal került hasonló helyzetbe. Ilyen a munkájuk. A belső hang lehültyezte.

A hátsó ajtó mellett kiszúrta a futócipőjét a padlón. A futástól majd mindjárt jobban érzi magát. Pontosan erre van szüksége.

Ideális esetben mindennap nekilódult. Már jó néhány éve úgy tekintett a futásra, mint az étkezésre és az alvásra, napi szükségletként, és arról volt híres, hogy éjjelkor vagy tomboló hóvihárban is elindult. Az utóbbi néhány hónapban azonban hanyagolta ezt az elemi szükségletet. Nagyon elfoglalt volt. Miközben a cipőjét fűzte, próbálta meggyőzni magát, hogy azért nem vitte a futócipőt magával Kaliforniába, mert tudta, hogy úgysem lesz ideje mozogni. Pedig egyszerűen csak elfelejtette.

Amikor elindult a Poplar Streeten álló háztól, mindig ugyanazt az utat követte: lefelé a Massachusetts Avenue-n, keresztül a Harvard Square-en a Memorial Drive-ig, aztán a Charles folyó mentén, keresztül a Harvard hídon, el a Massachusettsi Műszaki Egyetem mellett és vissza. Valamivel több, mint nyolc kilométer negyvenöt perc alatt. Már régóta kacérkodott azzal a gondolattal, hogy lefutja a Boston Maratont, de minden évben úgy döntött, hogy nincs ideje

felkészülni egy ekkora távra. Talán majd egyszer. Mivel a korához képest kiváló egészségi állapotnak örvendett, úgy képzelte, hogy még a hatvanas éveiben is futni fog.

A Harvard Square-ig tartó első szakaszon a gyalogosok fürtökben foglalták el a járdákat, és az útkereszteződéseknél többen vitába bonyolódtak a közlekedési szabályok kapcsán. Mindenhol sokan voltak, mindenki várakozással töltötte ezt a szombati napot, az utcasarkokon felgyűlő tömeg a zöld lámpára várt, a szabadtéri vendéglátóhelyeken asztalokra vártak, a mozinál sorban állók jegyre vártak, az üres parkolóhelyekre vadászó autósok két sorban az út mentén vártak. A futás első tíz perce nagy és tudatos koncentrációt kívánt tőle, hogy keresztűlnavigálhassa magát a tömegen. De ahogy áthaladt a Memorial Drive-on a Charles folyó felé, már a saját ütemében, minden erejét beleadva vágtaázhatott, végig a megfelelő zónában.

A kellemes, felhőtlen este sok embert kicsalt a Charles partjára is, de a folyó melletti füves terület nem volt olyan zsúfolt, mint Cambridge. Alice a futók, kutyák és gazdáik, gyaloglók, görkorizók, kérekpározók és futóbabakocsival kocogó anyukák folyamatos áramlása ellenére úgy haladt a már unalomig ismert útvonalon, mint egy gyakorlott sofőr, és csak nagyon keveset fogott fel abból, ami körülötte zajlott. Miközben követte a folyó vonalát, kizárólag a lélegzetvételét érzékelte, ami az aszfalton csattogó Nike cipőinek egyenletes ritmusához igazodott. Nem játszotta le újra fejben a Lydiával folytatott vitát. Korgó gyomrát észre sem vette. Nem gondolt még Johnra sem. Csak futott.

Szokásához híven akkor állt meg, amikor visszaért a John Fitzgerald Kennedy parkhoz, egy aprócska, gondosan nyírt füves területhez a Memorial Drive végén. Kitisztult fejjel, lelazulva és felfrissülve

gyalogolt hazafelé. A JFK parkot a Harvard Square-rel a Charles Hotel és a Kennedy School of Government között megbújó, padokkal kirakott közlekedőfolyosó kötötte össze.

A folyosó túloldalán Alice megállt az Eliot Street és a Brattle kereszteződésében, és már éppen át akart kelni az úton, amikor egy nő riasztóan nagy erővel megragadta a felkarját: – Gondolt ma már a mennyországra?

A nő egyenesen, átható pillantással meredt Alice-re. A hajának színe és látványa olyan volt, mint egy feltupírozott mosogatószivacsé, a mellkasán pedig kézzel festett plakátot viselt: MUTASS BŰNBÁNATOT, AMERIKA, FORDULJ EL A BŰNTŐL JÉZUS FELÉ! A Harvard Square-en mindig akadt valaki, aki Istent árulta, de Alice-t eddig még senki sem szúrta ki ennyire céltudatosan magának.

– Ne haragudjon! – mondta, és amikor észrevett egy rést a folyamatosan érkező autók között, átmenekült a túloldalra.

Szeretett volna továbbmenni, de szinte lemerevedett. Fogalma sem volt róla, hogy hol jár. Visszanézett a másik oldalra. A mosogatószivacs hajú nő egy újabb bűnöst kergetett végig a folyosón. A folyosó, a hotel, a boltok, a minden logikát nélkülözően kígyózó utcák... Tudta, hogy a Harvard Square-en jár, de nem tudta, merre kell elindulnia hazafelé.

Újra megpróbálta, ezúttal határozottabban. Harvard Square Hotel, Eastern Mountain Sports, Dickson Testvérek. Barkácsbolt, Mount Auburn Street. Ismerte az összes helyet, hiszen huszonöt éve koptatta a tér köveit, de valahogy képtelen volt elhelyezni a dolgokat a fejében térképen, nem tudta, hogy ezekhez a pontokhoz viszonyítva merre lakik. Az orra előtt fekete-fehér, kör alakú táblára írt T betű jelezte, hogy itt kell lemenni az aluljáróba a piros útvonalon közlekedő vonatokhoz és buszokhoz, de tudta, hogy három

ilyen tábla is van a Harvard Square-en, és hirtelen képtelen volt rájönni, hogy melyik hova vezet.

A szíve hevesen dobogni kezdett, kiverte a verejték. Magyarázgatta magának, hogy a felgyorsult pulzusszám és az izzadás a szervezet reakciója a futásra. De ott és akkor, a járdán inkább tűnt pánikrohamnak.

Rákényszerítette magát, hogy legyalogoljon még egy sarkot, reszkető lába azonban minden egyes lépésnél meg akarta adni magát. Ott van a Coop, a Cardullo's, a sarki újságárus, a cambridge-i látogatóközpont a túloldalon, utána meg a Harvard Yard. Megnyugtatta magát, hogy olvasni még tud, és fel is ismer dolgokat. Azonban rajta ez most nem segített. Hiányzott a kontextus.

Embertömeg, autók, buszok és mindenféle elviselhetetlen hangok kerítették be Alice-t. Lehunyta a szemét. A fülében pulzáló vére dobolását hallgatta.

– Állj már meg! – suttopta.

Kinyitotta a szemét. Ekkor pontosan olyan gyorsan, ahogyan korábban szétestek a dolgok a fejében, ugyanúgy össze is állt a kép. A Coop, a Cardullo's, Nini's Corner, Harvard Yard. Automatikusan tudta, hogy a sarkon balra kell fordulnia, és nyugat felé indulni a Mass Avenue-n. Máris könnyebben lélegzett, és nem érezte magát olyan elveszettnek a házához vezető alig egy mérföldes úton. Pedig néhány pillanattal korábban tényleg elveszett a házához vezető alig egy mérföldes úton. Olyan gyorsan szedte a lábát, hogy majdnem futott.

Befordult az utcájukba, egy csendes, fákkal szegélyezett lakóegyedbe, néhány saroknyira a Mass Avenue-től. Mivel mindkét lábával a földön állt, és a házuk is látótávolságon belülre került, nagyobb biztonságban érezte magát, de még nem volt teljes az öröme. Mereven bámulta a bejárati ajtót, miközben egyik lábát rakta a másik elé,

és megígérte magának, a belsejében dúló vihar lecsillapodik majd, amint belép az előszobába és meglátja John-t. Már ha otthon van.

– John?

A férfi a konyhaküszöbnél tűnt fel, borotvátlanul, az örült tudós hajzat tetejére biggyesztett szemüveggel, a szürke szerencsepólójában, egy piros jégnyalókát szopogatva. Egész éjjel fent lehetett. Ahogyan ígérte is magának, Alice szorongása lassan párologni kezdett. De ezzel egy időben az energiája és a bátorsága is elhagyta, a legszívesebben John karjába ájult volna.

– Hé, már kezdtem aggódni, merre jársz, éppen egy üzenetet akartam hagyni a hűtőn. Hogy ment? – kérdezte a férfi.

– Micsoda?

– Hát a Stanford.

– Ja, az jól.

– És, hogy van Lydia?

Az árulást és a fájaldmát Lydia miatt, meg a tényt, hogy John nem volt otthon, amikor megérkezett, kiűzte ugyan belőle a futás, és kiszorította a rémület, amiért megmagyarázhatatlan módon elveszett, de most minden újra feltámadt benne.

– Majd te megmondod – közölte.

– Már megint veszekedtetek.

– Te fizeted a drámaóráit? – kérdezte Alice vádlón.

– Ó – mondta John, és a jégnyalóka maradékát pirosló szájába vette. – Nem beszélhetnénk erről később? Most nincs időm belemenni.

– Akkor szakíts rá időt, John! A tudtom nélkül támogatom az ambícióit, nem vagy itt, amikor hazajövök, és...

– ...és te sem voltál itthon, amikor én hazaértem. Milyen volt a futás?

Alice értette a kérdésbe burkolt célzást. Ha megvárja a férfit, ha felhívta volna, ha nem azt teszi, amihez kedve volt, és nem megy el futni, lett volna egy órájuk beszélgetni. Egyet kellett értenie Johnnal.

– Jó.

– Ne haragudj, vártam, ameddig lehetett, de most már vissza kell mennem a laborba. Elképesztően jó napom volt, remek eredményekkel, de még nem vagyunk készen, elemeznem kell a számadatokat, mielőtt újra dolgozni kezdünk holnap reggel. Csak azért ugrottam haza, hogy lássalak.

– Márpedig én most akarok erről beszélni.

– Ali, nincs ebben semmi új. Lydiával kapcsolatban sohasem fogunk egyetérteni. Nem várhat a dolog, amíg hazaérek?

– Nem.

– Akkor mi lenne, ha elkísérnél, és útközben beszélgetnénk?

– Nem megyek be az irodába, itthon akarok lenni.

– Most akarsz beszélni, itthon akarsz lenni... hirtelen nagyon követelőző lettél. Van valami, amiről nem tudok?

A *követelőző* szó érzékeny pontján érintette Alice-t. Aki *követelőző*, az gyenge, függő, beteges. Az apja. Alice egész életében azért harcolt, hogy ne hasonlítson rá.

– Csak kimerültem.

– Tényleg nem ártana behúznod kicsit a féket.

– Nem arra van szükségem.

A férfi várt egy darabig, hátha a felesége elmagyarázza, hogy érti a dolgot, de Alice hallgatott.

– Nézd, minél hamarabb elindulok, annál korábban tudok hazajönni. Pihenj egy kicsit, éjjel jövök.

John megcsókolta Alice izzadságtól csatakos fejét, és kisietett az ajtón.

Az előszoba közepén, ahol a férfi hagyta, és ahol senki sem akadt, akivel bizalmasan beszélhetett volna, Alice-re teljes erővel tört rá annak a tapasztalatnak az emléke, ami a Harvard Square-en történt vele. Leült a padlóra, a hűvös falnak támasztotta a fejét, és az ölében reszkető kezére meredt, ami mintha nem is az ő keze lett volna. Próbált egyenletesen lélegezni ugyanúgy, mint futás közben.

Néhány percnyi ki- és belégzés után végre lenyugodott annyira, hogy józan, ésszerű magyarázatot keressen a történetekre. Eszébe jutott a Stanfordon elfelejtett szó és az elmaradt menstruáció is. Felállt, bekapcsolta a laptopját, és beírta a Google-ba, hogy „a menopauza tünetei”.

Hosszú és ronda dolgokat tartalmazó lista töltötte meg a képernyőt: hőhullámok, éjszakai izzadás, álmatlanság, kimerültség, szorongás, szédülés, szabálytalan szívverés, depresszió, ingerlékenység, hangulatváltozás, tájékozódási zavarok, zavartság, emlékezetkiésés.

Tájékozódási zavarok, zavartság, emlékezetkiésés. Pipa, pipa és pipa. Hátradőlt a széken és beletúrt göndör, fekete hajába. Megnézte a faltól falig érő könyvszekrény polcaira kitett fényképeket: a diplomaosztója a Harvardon, Johnnal táncol az esküvőjükön, képek a gyerekek kiskorából, családi portré Anna esküvőjéről. Visszatért a listához. Életének, nőiességének egy újabb, természetes szakaszához érkezett. Nők milliói küzdenek ezzel világszerte. Nem életveszélyes állapot. Még csak nem is abnormális.

Írt egy rövid emlékeztetőt magának, hogy kérjen időpontot az orvosától kivizsgálásra. Talán nem ártana egy kevéske hormonpótlás. Még egyszer végigolvasta a tüneteket. Ingerlékenység. Hangu-
latváltozás. A mostani kirohanása John ellen. Összeállt a kép. Elégedetten zárta le a számítógépet.

Üldögélt még kicsit a sötétedő irodában, hallgatta a csendet a házban, és a szomszédoktól átszűrődő grillparti hangjait. Beszívta a sült hamburger illatát. Valahogy már nem is volt éhes. Egy korty vízzel bevette a multivitaminját, elolvasott néhány cikket a *The Journal of Cognition*ből, és lefeküdt.

Kicsivel éjfél után John is hazaérkezett. Az ágyra nyomódó súly felébresztette Alice-t, de éppen csak hogy. Csendben maradt és tetette, hogy alszik. A férfi biztosan nagyon kimerült az átdolgozott éjszaka és nappal után. Majd reggel beszélnek Lydiáról. Bocsánatot is kér majd az érzékenysége és a rossz hangulata miatt. John meleg keze megpihent Alice derekán, aztán magához húzta az asszonyt. Alice érezte férje lélegzetét a nyakán, és azzal a tudattal merült mély álomba, hogy biztonságban van.

2003. OKTÓBER

— **J**Ó SOKÁIG KELLETT EMÉSZTENI – mondta Alice, amikor ki-
nyitotta az irodája ajtaját.

– Ja, óriásiak voltak azok az enchiadák – felelte Dan, és elvigyoro-
dott a háta mögött.

Alice nem túl erősen rácsapott a férfi karjára a jegyzetfüzetével. Most ültek végig egy hatvanperces, ebédrel összekötött szemináriumot. A negyedéves Dan olyan volt, mintha egy divatlapból lépett volna elő: izmos, vékony, rövidre nyírt szőke hajjal és fehéren villogó, játékos mosollyal. Külsőleg nem hasonlított Johnra, de a magabiztossága és a humorérzéke gyakran felidézte Alice-ben a férjét fiatal korában.

Néhány meddő kísérlet után a Dan szakdolgozatához kapcsolódó kutatás végre jó úton járt, és Alice örömmel tapasztalta, hogy a fiú megrészegül a sikertől, és remélte, hogy ez később életre szóló szenvedéllyé válik. A kutatás általában mindenkit magába szippant, amikor az első eredmények megjelennek. A nagyobb feladat az, hogy akkor is szeressék a munkát, ha késik a gyümölcse, és ennek az okai nehezen megfoghatóak.

– Mikor indulsz Atlantába? – kérdezte Alice, miközben az asztalán fekvő papírhalmokban lapozott, kereste a fiú szakdolgozatának témavázlatát, amit ő szerkesztett.

– Jövő héten.

– Addigra biztosan leadhatod, már majdnem készen van.

– El sem hiszem, hogy megnősülsz. Istenem, megöregedtem!

Alice megtalálta a vázlatot és a fiú felé nyújtotta.

– Ugyan már, dehogy vagy te öreg. Még minden előtted áll.

Dan leült és átnézte az oldalakat, a homlokát ráncolva olvasta a piros tintával írt bejegyzéseket a margón. A bevezetés és a téma kifejtése voltak azok a területek, ahol Alice – elmélyült és alapos tudásával – a legtöbbet tett hozzá Dan munkájához, kiegészítette a szövegben mutatkozó hiányosságokat, s ezáltal az írás olyan összefüggő egésszé állt össze, amely megtalálta a helyét mind a korábbi, mind a kortárs nyelvészet szövevényében.

– Ez itt micsoda? – kérdezte Dan, és ujjával egy piros firkálmányra mutatott.

– A fókuszált és a megosztott figyelem közötti különbség hatásai.

– De ki utal rá? – kérdezett a fiú újra.

– Ki is? Ki is? – mondogatta magának hangosan Alice, és összeszorított szemmel várta, hogy először a szerző neve, aztán a kiadás éve a felszínre bukkanjon. – Na, látod, ez történik, amikor megöregszel!

– Ugyan már, a tanárnő nem is öreg. Ne aggódjon, majd utána nézek!

A tudományos pályára lépők számára az egyik legnagyobb kihívás az a karrierjük során, hogy emlékezzenek a megjelent tanulmányok kiadási évére, a kísérletek részleteire, és azok nevére, akik a témával foglalkoztak. Alice gyakran ejtette ámulatba a diákjait és a doktoranduszokat azzal, hogy egy bizonyos jelenséghez akár hét

megjelent tanulmányt is fel tudott fejből sorolni, szerzővel, évszám-mal együtt. A tanszéken dolgozó öreg rókák jó része mester volt ebben. Még versenyt is űztek abból, hogy kinek a fejében van a kutatási területéhez kapcsolódó legteljesebb, legkönnyebben hozzáférhető bibliográfia. Alice vezetett utcahosszal.

– Nye, MBB, 2000! – kiáltotta most is diadalmasan.

– Mindig lenyűgöz ezzel. De most komolyan, hogyan képes ennyi információt fejben tartani?

Alice mosolyogva fogadta a bókot. – Mondtam már, még minden előtted áll.

Dan átlapozta a többi oldalt, és lassan elsimultak a homlokán a ráncok.

– Oké, teljesen fellelkesített, ez nagyon jól néz ki. Köszönöm szépen! Holnap visszahozom!

Azzal kiszökdécselt az irodából. Ez a feladat tehát megoldódott, így Alice a képernyő fölötti iratszekrényre ragasztott Post-it jegyzetlapra írt tennivalók listáját kezdte böngészni:

Kognitívpszichológia-előadás ✓

Ebéd, szeminárium ✓

Dan dolgozata

Eric

Születésnap vacsora

Dan dolgozata mellé is határozott pipát rajzolt. *Eric? Hát ez meg mi lehet?*

Eric Wellman volt a pszichológia tanszék vezetője a Harvardon. Neki akart valamit mondani, vagy mutatni, netán kérdezni tőle?

Vagy találkozót beszéltek meg? Belenézett a naptárába. Október tizenegyedike, a születésnapja. Ericről azonban semmi. *Eric*. Micso-da rejtély. Megnyitotta az e-mailjeit. Ericről semmi. Csak remélni tudta, hogy nem időhöz kötött a dolog. Idegesítette a feledékenység, de biztos volt benne, hogy majd eszébe jut, mit is akart Ericről, így a tennivalók listája – aznap már a negyedik – a szemetesben landolt. Új jegyzetlapot tépett le.

Eric?

Orvost felhívni

Az emlékezetzavarok olyan gyakran ütötték fel a ronda fejüket, hogy kezdett aggódni. Egyre halogatta, hogy felhívja az orvosát, mert feltételezte, hogy a felejtős epizódok idővel maguktól elmúlnak. Azt remélte, hogy csak akad egy ismerőse, aki megnyugtatóan elmagyarázza, hogy ez a jelenség ennek az átmeneti időszaknak a természetes velejárója, és akkor egyáltalán nem kell orvoshoz fordulnia. Bár maga sem tudta, miben reménykedik, hiszen a változókorba lépő harvardi kollégái mind férfiak voltak. Be kellett ismer-
nie, hogy ideje szakemberhez fordulni.

ALICE ÉS JOHN együtt sétált az egyetemi várostól az Inman Square-en található Epulae-hez. Odabent Alice azonnal kiszúrta az idősebb lányukat, Annát, aki a réz bárpultnál ücsörgött a férjével, Charlieval. Mindketten jól szabott kék öltönyt, illetve kosztümöt viseltek, Charlie aranyszínű nyakkendővel, Anna egysoros gyönggyel. Két éve Massachusetts állam harmadik legnagyobb jogi képviselőjénél

dolgoztak, Anna a szellemi tulajdonokra, Charlie pedig perekre szakosodva.

Mivel Anna egy pohár Martinit szorongatott a kezében, és a melltartómérete változatlanul B kosaras volt, Alice tudta, hogy a lánya nem lehet terhes. Lassan hat hónapja próbált megfoganni, nem túl diszkréten, de teljesen sikertelenül. Anna mindig is ilyen volt: minél nehezebben szerezhette meg valamit, annál inkább kellett neki. Alice azt tanácsolta, hogy várjon még, ne akarjon ilyen gyorsan eljutni élete következő mérföldkövéhez, hiszen csak huszonhét éves, tavaly ment hozzá Charlie-hoz, és nyolcvan-kilencven órát dolgozott egy héten. Anna azonban lefegyverezte azzal az érveléssel, amivel minden gyereket akaró dolgozó nő szembesül egyszer: a gyerekvállalásnak soha nincs itt a megfelelő ideje.

Alice-t aggasztotta, milyen hatással lesz majd a gyerek Anna karrierjére. Alice rögsz utat járt be a professzori kinevezésig, és nem azért, mert a poszttal járó felelősség visszatartotta, vagy mert a kinevezéshez vezető út során nem tudott kiváló munkát felmutatni. Nem, egyszerűen azért, mert kisgyerekes anya volt. Az összesen kettő és fél éven át tartó terhességei során tapasztalt hányinger, vérszegénység és magas vérnyomás elvonta a figyelmét, lelassította. Ráadásul a terhességekből származó három kicsi emberi lény több időt rabolt el tőle, mint bármelyik keményfejű tanszékvezető vagy hiperaktív hallgató, akivel valaha találkozott.

Növekvő rettenettel látta, hogy aktívan reprodukáló kolléganőinek ígéretes karrierje gyakorlatilag egy helyben topog, sőt, néhányan ott is hagyták a pályát. Nem volt egyszerű végignéznie azt sem, ahogy John, a társa és intellektuálisan vele egyenlő partnere, elhúzott mellette. Gyakran eltűnődött azon, hogy vajon a férje karrierje

túlélte volna-e három gátmetszést, szoptatást, bilire szoktatást, az *In-cifinci pókfi* dalocska napokon keresztül tartó, agyzsibbasztó dúdolgatását, valamint éjszakák sorát, amikor nem jutott neki két-három óránál több zavartalan alvás. Kétkedett ebben.

A kölcsönös ölegetés, csókok, bókók és születésnap jókívánságok után egy szinte fehérre leszívott hajú, fekete ruhás nő közelített feléjük a bárpultnál.

– Mindenki megérkezett? – kérdezte kedves mosollyal, ami kicsit túl hosszúra sikerült, hogy őszintén hasson.

– Nem. Még várunk valakire – mondta Anna.

– Itt is vagyok! – rikkantotta Tom a hátuk mögött. – Boldog születésnapot, anya!

Alice megölelte és megcsókolta a fiát, és csak aztán vette észre, hogy egyedül jött.

– Várjunk...?

– Jillre? Nem, anya, nem kell, a múlt hónapban szakítottunk.

– Annyi barátnőt fogyasztasz, hogy lassan képtelenség nyomon követni, kit hogy hívnak – mondta Anna. – Na és, van már valakid, aki esetleg igényt tart egy székre az asztalnál?

– Még nincs – felelte Tom Annának, és a fekete ruhás nőnek is odavetette: – Mindannyian itt vagyunk.

Tom általában azonos hosszúságú időt, nagyjából hat-kilenc hónapot töltött barátnő nélkül, ennél többet ritkábban. Okos volt, életteli, apja kiköpött mása, harmadéves a Harvard orvosi karán, és mellkassebésznek készült. Első ránézésre ráfért egy jó vacsora. Ő maga is bevallotta, hogy bármilyen ironikus is, de minden általa ismert medikus és sebész szemét kajákat evett, azt is rohanva: fánkot, csipszet, automatákból és a kórházi büfékből származó kaját.

Egyiküknek sem maradt ideje sportolni, legfeljebb néha lépcsőztek lift helyett. Tom viccesen megjegyezte, hogy néhány év múlva egymás infarktusait kell majd kezelgetniük.

Miután elfoglalták a helyüket a félkör alakú bokszban, és megrendelték az italokat, valamint az előételeket, a beszélgetés témája irányt váltott: a hiányzó családtag felé fordult.

– Lydia mikor is jelent meg születésnapj vacsorán utoljára? – kérdezte Anna.

– Az én 21. születnapomon itt volt – jegyezte meg Tom.

– Az öt évvel ezelőtt volt! Az lett volna az utolsó? – feszegette Anna.

– Á, nem hiszem! – szólt közbe John, de tényekkel nem tudott szolgálni.

– Szerintem meg igen – erősködött Tom.

– De nem. Apátok ötvenedik születésnapjára eljött Cape Codba, az pedig három évvel ezelőtt volt – szólalt meg Alice.

– Anya, hogy van Lydia? – kérdezte Anna.

Anna öröme afelett, hogy Lydia nem ment főiskolára, teljesen nyilvánvaló volt: húga rövidebbre zárt iskolai karrierje biztosította az ő helyét a családban – az okosabb és sikerebb Howland lányként. Legidősebb gyermekként Annának volt szerencséje elsőként megörvendeztetnie a szüleit intelligenciájával, ő nyerte el először a briliáns elme címet hármuk közül. Bár Tomot is ragyogó ésszel áldotta meg a sors, Anna ügyet sem vetett rá, valószínűleg azért, mert fiú volt. Aztán megérkezett Lydia. Mind a két lány okos volt, de Anna megoldozott a kitűnőért, míg Lydia minden erőfeszítés nélkül kapta a dicséreteket. Erre már felfigyelt. Mindkettejükben túlbuzgott a versenyszellem, és veszettül önállóak voltak, Anna azonban nem

szeretett kockáztatni. Biztonságos és kiszámítható célokat tűzött ki maga elé, amelyeket elérve nem maradt el a jutalom.

– Jól van – mondta Alice.

– Komolyan, nem hiszem el, hogy még mindig ott van. Beválogatták már valamibe? – kérdezte Anna.

– Fantasztikus volt tavaly abban a darabban – jegyezte meg John.

– Órákat is vesz – tette hozzá Alice.

Abban a percben, amikor kimondta, az is eszébe jutott, hogy John finanszírozza Lydia diplomát nem adó képzésének költségeit az ő háta mögött. Hogyan felejtethet el beszélgetni vele erről? Dühös pillantást vetett a férjére. Telibe kapta Johnt, aki szinte a bőrén érezte a hatást. Alig láthatóan megcsóválta a fejét, és masszírozni kezdte Alice hátát. Sem a hely, sem az időpont nem volt megfelelő. Majd később megbeszélik. Már ha Alice nem felejt el az egészet.

– Hát, legalább csinál valamit – jelentette ki Anna szemmel láthatóan elégedetten, amiért mindenki tudja, hogy a jelen lévő Howland lány bezzeg hol tart.

– Tényleg, apa, hogy haladnak a kísérletek? – kérdezte Tom.

John előrehajolt, és már bele is fogott egy előadásba a jelenlegi kutatásairól. Alice figyelte, ahogyan a férje és a fia – mindketten biológusok – belemerül egy elemző vitába, és mind a ketten igyekeznek lenyűgözni a másikat a tudásukkal. A John szeme sarkából induló nevetőránccok, amelyek akkor is megmutatkoztak, amikor éppen komoly volt, elmélyültek és megélnékültek, miközben a munkájáról mesélt, még a kezével is gesztikulálni kezdett, mint egy bábu.

Alice szerette, amikor ilyen, sokáig elnézte volna. John vele nem beszélt ennyire részletesen és ilyen lelkesen a kutatásairól. Valamikor

régen igen. Alice még mindig tudott annyit, hogy a koktélparkon képes volt beszélni férje munkájáról, de tényleg csak a lényegget. Akkor jutottak eszébe a régi, tartalmas beszélgetéseik, amikor Tommal vagy John kollégáival múltatták az időt. Valaha John mindent elmondott neki, ő pedig rajongó figyelemmel hallgatta. Elgondolkozott azon, vajon mikor változott meg minden, és ki vesztette el először az érdeklődését: John a mesélés, vagy ő a hallgatás iránt.

A tintahal, a maine-i királyrák osztrigával, a ruccolasaláta és a süttőtökös ravioli egytől egyig tökéletesek voltak. Vacsora után hangoosan és hamisan elénekelték a *Boldog születésnapot*, az étterem nagylelkű közönsége még meg is tapsolta őket. Alice elfújta a forró csokoládészeletbe szúrt egyetlen szál gyertyát. Mindenki a magasba emelte a Veuve Clicquot-val teli pezsgőspoharat, John a többieknél is magasabbra.

– Boldog születésnapot az én gyönyörű és okos feleségemnek! Igyunk a következő ötven évre!

Koccintottak, ittak.

A női mosdóban Alice a képét méregette a tükörben. A rámeredő idősebb női arc nem egyezett azzal a képpel, amit lelki szemeivel általában maga előtt látott. Aranybarna szeme kissé megtört, pedig kipihente magát, a bőre pedig megereszkedettebbnek, szürkébbnek tűnt. Idősebbnek látszott egy negyvenéves nőnél, de azt még nem lehetett mondani, hogy öregasszony. Nem is érezte magát öregnek, bár azzal tisztában volt, hogy korosodik. A statisztikailag bizonyított kategóriaugrásra a rendszerint a változókorral beköszöntő, nem várt feledékenység is emlékeztette. Egyébiránt viszont fiatalnak, erősnek és egészségesnek érezte magát.

Az anyja jutott az eszébe. Hasonlítottak egymásra. Az anyja komoly, elszánt arcáról őrzött emlékei között ott voltak az orrát és arcsonját elborító szeplők, de ránc és megereszkedett redő egy sem. Nem élt ahhoz eleget, hogy megjelenjenek. Alice anyja negyvenegy évesen halt meg. A húga, Anne most lenne negyvennyolc éves. Alice megpróbálta elképzelni, hogy nézne ki Anne, ha élne, és ott ülne velük a bokszban a férjével és a gyerekeivel, de nem sikerült neki.

Amikor leült a vécédeszkára, meglátta a vércseppeket. A menzesse. Hát persze, értette ő, hogy a változókor elején a vérzés gyakran szabálytalanná válik, és nem tűnik el egyszer s mindenkorra. Azonban attól a lehetséges fordulattól, hogy esetleg még sincs változókorban, görcsbe rándult a gyomra, és nem is engedett ki.

A pezsgő és a vércseppek voltak az első repedések az önámításból épített falon, amely most össze is omlott. Zokogni kezdett, hangosan és teli tüdőből. Már levegőt is alig tudott venni. Ötvenéves volt, és úgy érezte, lassan elveszíti az eszét.

Valaki bekopogott az ajtón.

– Anya? – kérdezte Anna. – Jól vagy?